

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**DN. DVRANDI|| à Sancto Portiano, in Senten=||tias
Theologicas Petri Lombardi|| Commentariorum libri||
quatuor.||**

Durandus <de Sancto Porciano>

Antverpiæ, 1567

Distinctio quarta.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72607](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72607)

16 Tenendū est ergo quod esset verus baptismus si plures baptizarent dicendo, nos baptizamus te, &c.

17 AD Rationes in oppositum dicendum quod plurimum agentium sunt plures actiones quando quodlibet agit in subiectum distinctum. Quando vero plura agunt simul in vnum subiectum, tunc est vna actio tantum, ut patet de duobus trahentibus nauem vnam. Et idem est de duobus baptizantibus vnum & eundem.

18 Ad secundum dicendum quod secundum generationem carnalem plures non possunt simul concurrere ad generandum eundem. Et ideo secundum talem generationem aliquis non potest habere plures patres, sed secundum regenerationem spiritualem plures possunt concurrere ad generandum vnum & eundem. Nec oportet quod sit per omnia similitudo hinc & inde.

19 AD Argumenta similiter alterius partis patet responso ex dictis in corpore solutionis.

QUESTIO QUARTA.

Vtrum baptismus debeat fieri in aqua.

Tho. 3. q. 66. ar. 3.

DEinde queritur de materia baptismi, Vtrum baptismus debeat fieri in aqua: & videtur quod non, quia per baptismum conformamur sepulture Christi, sicut dicitur Rom. 6. Consepulti enim sumus cum illo per baptismum in mortem, sed sepultura Christi non fuit in aqua, sed in terra, ergo baptismus non debet fieri in aqua, sed in terra.

2 Item similes effectus sunt a similibus causis, sed baptismus & circumcisio habent similem effectum, ergo debet consistere in similibus rebus, sed circumcisio non fiebat in aqua, ergo nec baptismus.

3 IN Contrarium est quod dicitur Ioan. 3. Nisi quis renatus fuerit ex aqua & spiritu sancto non potest intrare in regnum Dei.

4 **RESPONSIO.** Videnda sunt duo. Primum est an baptismus debeat fieri in aqua. Secundum est de modo an scilicet debeat fieri per immersionem, an aspersionem, an superfusionem.

5 Quantū ad primum sciendum quod principalis causa quare baptismus fiat in aqua, est diuina institutio sicut in omnibus aliis quæ essentialiter pertinent ad sacramentū. Potest tamen triplex ratio assignari congruentie, quare aqua sit conueniens materia baptismi. Prima ex eo quod baptismus est remedium contra originale peccatum. Secunda ex eo quod est primum sacramentum. Tertia ex eo quod est sacramentum maxime necessarium.

6 Prima ratio talis est: illa est conuenientissima materia sacramenti, quæ habet conuenientiam maximam cum effectu sacramenti, sed aqua habet maximam conuenientiam cum effectu baptismi, ergo &c. Maior patet: quia sacramenta ex similitudine representant secundum Hug. lib. de Sacram. Minor probatur, quia effectus baptismi est ablutio originalis peccati, & refrigeratio fomitis seu mitigatio. His autem duobus effectibus maxime conuenit aqua ratione duarum qualitatū quas habet, quæ sunt humiditas & frigiditas, ratione humiditatis est maxime ablutiva. Et per hoc representat abluitionem originalis peccati: ratione frigiditatis est caloris extinctiua vel mitigatiua, & per hoc representat mitigationem fomitis, quare &c.

7 Ex secundo ratio sumitur talis, per baptismum regeneramur ad esse spirituale sicut per generationem carnalem accipimus esse carnale. Ex hoc sic arguitur: regeneratio debet correspondere generationi, sed ad generationem viuentium maxime confert aqua materialiter, ut patet ex 17. de Animalibus, ergo ad generationem spirituales requiritur aqua ut materia.

8 Ex tertio sumitur talis ratio: in sacramento maxime necessitatis debet materia maxime esse communis ne aliquem excuset inopia, sed baptismus est sacramentum maxime necessitatis cum sit remedium paruulorum qui sibi subuenire non possunt, aqua autem est maxime communis. Inuenitur enim ubique & quasi pro nihilo, ergo aqua est conuenientissima materia baptismi. dico autem de aqua elementari quæ solum est aqua proprie dicta. In aliis autem aquis quæ non habent naturam neque speciem aquæ elementaris non potest fieri baptismus, ut sunt aquæ factæ per sublimationem seu sublimationem, ut rosacea

vel quæcūque alia simili modo facta. Et alia quæ dicitur aquæ licet secundum veritatem sint humores à mistis corporibus effluentes, ut lacryma vitis vel quicunque alius humor resolutus ab arboribus vel aliis corporibus mistis.

9 Quantum ad secundum dicendum est quod de necessitate baptismi non est quod fiat per immersionem, sed potest fieri per aspersionem, vel superfusionem. Congruentius tamen fit per immersionem, & per trinam magis quam per simplicem. Primum patet, quia cum baptismus secundum nomen suum sit quædam ablutio (unde & sic dicitur per Magistram in litera) illud est solum in sacramento de necessitate baptismi quod est de necessitate abluitionis, sed de necessitate abluitionis non est quod fiat immergendo, imò potest fieri aspergendo vel superfundendo, ergo &c. Ex scriptura etiam patet quod in primitiua ecclesia, datus est baptismus per aspersionem, quia quandoque in vno die baptizati sunt tria milia, ut habetur Act. 2. quod non potuit fieri per paucos homines, ut erat Apostoli, si factum fuisset per cuiuslibet immersionem. Secundum patet, quia per baptismum conformamur sepulture Christi, ut dictum fuit. Ex quo etiam prouenit nobis plena remissio peccatorum, ut infra patebit, sed hæc conformitas magis est per immersionem quam per aspersionem, & magis per trinam quam per simplicem propter triduum sepulture Christi, ergo congruentius est quod baptismus fiat per trinam immersionem quam alio modo. In his tamen seruandus est mos ecclesie, sicut dicit Greg. & habetur de consec. di. 4. cap. de trina immersione. Canones autem qui inducunt trinam immersionem fieri, sicut ille de consec. di. 4. si quis presbyter. & si qui alii sunt consimiles non respiciunt id quod est de necessitate sacramenti: sed illud quod est de consuetudine loci, vel de congruitate extrinsecæ representationis. Canon autem qui præcipit simplicem fieri, ut est ille qui habetur de consec. di. 4. propter vitandum, &c. similiter non dicit quod est de necessitate sacramenti, sed damnat errorem illorum qui dicunt quod necessarium est fieri trinam: unde dicit sic propter vitandum schismatis scandalum, vel hæretici dogmatis vsum simplicem tenemus baptismi immersionem. Ad argumenta.

10 Ad primum dicendum quod representatio sepulture Christi non est de necessitate sacramenti, sed solum de congruitate, cum sit res extrinsecæ, & non contenta: si significatio enim sacramentorum per se respicit effectum contentum, cui magis in baptismo respondet aqua quam terra.

11 Ad secundum dicendum quod neque circumcisio, neque baptismus conueniunt in hoc quod tollunt originale peccatum ex naturali virtute ipsarum rerum, sed in quantum significant aliquid spirituale, in qua significatione conuenit aqua baptismi cum instrumento circumcissionis, quia per vtrumque fit alicuius ablatio, per instrumentum quidem circumcissionis ablatio præputij superflui: per aquam vero sordium corporis ablatio, per quorum vtrumque significatur sufficiens ablatio originalis peccati.

Sententia huius distinctionis. IIII.
in generali & speciali.

Hic dicendum est. Superius determinauit Magister de Sacramento baptismi, quantum ad ea quæ conueniunt ei secundum se. Hic vero determinat de effectu baptismi per comparationem ad suscipientes. Et diuiditur in duas partes. Primo enim determinat de effectu baptismi, quantum ad omnes. Secundo specialiter, quantum ad paruulos, ibi, solet etiam queri si paruulis. Prima in tres diuiditur. Primo ostendit quomodo quidam recipit sacramentum & rem sacramenti. Secundo quomodo quidam suscipiunt sacramentum, & non rem sacramenti. Tertio quomodo quidam rem, & non sacramentum. Secunda ibi, qui vero sine fide accedunt. Tertia ibi, sunt etiam alii, ut supra posuimus. Secunda istarum diuiditur in duas. Primo determinat veritatem. Secundo obicit in contrarium, & soluit, ibi, videtur tamen dicere Aug. Ista vero pars sunt & alii, in qua ostendit quomodo quidam recipiunt rem

rem, & non sacramentum, diuiditur in quatuor partes. Primo proponit propositum. Secundo excludit quandam objectionem. Tertio excludit quendam errorem. Quarto circa praedicta mouet quasdam quaestiones, & soluit. Secunda ibi, his autem videtur obuiare. Tertia ibi, sed dicunt aliqui nullum adultum. Quarta ibi, solet quaeri de illis qui iam. Haec autem quarta diuiditur in tres partes, secundum tres opiniones quas mouet & determinat. Secunda ibi, Quis vero in baptismo deleatur. Tertia ibi, si quaeritur cuius rei baptismus sit sacramentum. Et haec est sententia & diuisio lectionis in generali.

2 IN Speciali sic procedit Magister. Et proponit primo quod quidam recipiunt rem & sacramentum, & quidam sacramentum & non rem, quidam vero rem & non sacramentum. Declaratur autem primum. Rem enim & sacramentum recipiunt adulti qui cum fide baptizantur, & etiam paruuli qui in baptismo ab originali mundantur, quauis quidam dicat quod paruuli qui non sunt electi nec praedestinati in baptismo peccatum non dimittuntur, quod non est verum, sicut auctoritate offendit. Deinde dicit quod qui sine fide aut sine fide accedunt, sacramentum recipiunt, sed non rem. Postea obicit in contrarium huius per Augu. qui videtur dicere quod sine accedentes in ipso momento quo baptizantur, remissionem peccatorum accipiunt, licet post baptismum remissio ipsa propter fictionem frustreretur, vel quod peccata redeant. hoc etiam videtur per Apostolum ad Gal. dicentem, Quotquot in Christo baptizati est, Christum in diuisis. Et respondet quod Augu. loquitur de hoc conferendo & inquirendo, & non determinando nec asserendo. Apostolus autem loquitur de his qui in suo baptismo Christo conformantur, qui scilicet moriuntur vetustati peccati, sicut Christus vetustati poenae; hi enim Christum induunt per inhabitantem gratiam ipsius, vel dicuntur Christum omnes induere, quantum ad sacramentum ipsius perceptionem, & non quantum ad interiorem sanctificationem. Deinde dicit quod aliqui suscipiunt rem, & non sacramentum sicut illi qui propter fidem Christi sanguinem fundunt, & illi qui cum fide bona contritione moriuntur, non habentes copiam recipiendi sacramentum: sicut latro in cruce, de quo non asserit Augustinus, utrum baptizatus fuerit, an non. Ex quo concludit quod sine aqua baptismi aliqui saluantur, hoc est, iustificantur. Deinde obicit per multas auctoritates, quod tales saluari non possunt. Et respondet quod auctoritates intelliguntur ubi homo habuit copiam sacramenti, & contempserit sacramentum recipere. Postea remouet errorem quorundam dicentium nullum adultum posse per fidem & charitatem iustificari sine baptismo, nisi pro Domino sanguinem fundat, inuites quibusdam auctoritatibus Aug. Et respondet Magister quod auctoritates intelligendae sunt, si adsit tempus & contemptus baptismi. Si autem aliquis fide habeat & charitatem, & baptizari voluerit, & non potest necessitate praeventus, omnipotentis benignitas supplet defectum sacramenti. Quod autem inuisibilis sanctificatio quibusdam adultis infit sine visibili sacramento ostendit quibusdam auctoritatibus Aug. Subdit tamen quod non est propter hoc visibile sacramentum contemnendum: quia sacramentum contempserit inuisibiliter sanctificari non potest. De paruulis autem, quibus aliena fides subuenit, dicit secus esse in adultis. non enim tantum valet fides aliena paruulo, quantum propria adulto. Paruulis enim non sufficit fides ecclesiae sine sacramento. Vnde si absque sacramento sunt defuncti, dato quod ad ecclesiam deferantur pro baptismo, damnantur, & numero infidelium adscribuntur. Si autem baptizantur, fideles vocantur propter fidei sacramentum. Quae omnia auctoritatibus confirmat. Deinde quaerit quas utilitates conferret baptismus prius per fidem & charitatem sanctificatis. Videtur enim superfluum esse, cum nihil praestare videatur. Et respondet quod non est superfluum, imo eis multum valet, qui enim per fidem & contritionem iustificatur, purgantur a macula, & a debito poenae aeternae absoluantur. Tenentur autem ad satisfactionem ad quam penitentes in ecclesia obligantur. Per susceptionem autem baptismi haec obligatio seu satisfactio remittitur a peccatis (si qua post conversionem contraxerunt) mundantur. Et gratia, & omnis virtus in eis augetur, & fomes in eis debilitatur. Quae omnia auctoritatibus confirmat. Postea quaerit, cum in baptismo poenae & reatus soluantur, quare

penalitates ex peccato consequente non tolluntur? Et respondet quod penalitates remanent post baptismum duplici ratione. Prima est, ne talis ablutio putaretur praemium baptismi tantum, & non regnum aeternum: ut ergo studiose illa vita quaeratur, quae erit a poenis omnibus aliena, remanent penalitates. Secunda est, ut detur baptizatis pugnantibus, & per consequens vincendi occasio: non enim quis vinceret, nisi pugnaret, nec pugnaret, si omnes penalitates in baptismo tollerentur. Deinde quaerit, cum prius iustificati postea baptizentur, cuius rei sit sacramentum baptismi iste & signum. Et respondet quod remissionis prius factae, sicut quandoque est signum remissionis peccatorum factae postea, ut in illis qui sine accedunt, & recedente fictione rem sacramenti recipiunt, vel reciperent si poeniterent. Vltimo quaerit utrum in baptismo paruuli recipiant gratiam. De adultis autem qui digne accedunt non est dubium. Et videtur quod non, quia gratia illa ad preparationem voluntatis datur. Paruuli autem voluntate uti non possunt. In contrarium tamen est, quia non saluarentur, nisi gratiam reciperent. Et respondet Magister quod recipiunt in munere, & non in usu: usum autem habent cum ad perfectam aetatem veniunt, nisi per liberum arbitrium usum huius muneris contingat extingui. Et in hoc terminatur &c.

QUESTIO PRIMA.

Utrum character sit aliquid in anima.

Thom. 3. q. 63.

Circa distinctionem istam quaeritur de duobus. Primum est de effectu baptismi. Secundum est de suscipientibus baptismum. Circa primum quaeritur de duobus. Primum est de characterem, qui ponitur esse primus effectus baptismi. Secundum est de vltimo effectu baptismi, qui est remissio peccatorum. Quantum ad primum quaeritur utrum character sit aliquid in anima. Et videtur quod non, quia omne quod est in anima est potentia vel actus, vel habitus, ut dicitur. Ethic. sed character non est potentia, nec actus, nec habitus, igitur &c. Maior patet. Quod enim non sit potentia, manifestum est, quia potentia inest omnibus hominibus a natura, sed character non est in omnibus, & in quibus est non est a natura, ergo non est potentia. Item nec est actus, quia actus transeunt, nec manent in dormientibus: character autem dicitur manere indelebiliter. Item, nec est habitus, quia per habitum ordinamur ad actum non simpliciter, sed determinate secundum bene & male, bene secundum bonum habitum, male secundum malum, sed per characterem non dicimur ordinari ad actum determinate, sed bene vel male, sed indifferenter ad utrumque, quia character indifferet est in bonis & malis, ergo character non est habitus.

2 Item sicut per sacramenta non, le. distinguuntur fideles ab infidelibus, ita distinguantur per sacramenta ve. le. Sed sacramenta ve. le. non imprimantur in anima aliquem characterem, ergo nec sacramenta noue legis.

3 IN CONTRARIUM est Dam. qui in distinctione baptismi sigillum ponit, sed sigillum impressum in aliquo est quidam character, ergo &c.

4 RESPONSIO. Oes moderni profitentur imprimi characterem in aliquibus sacramentis, & nos loquentes, ut plures dicamus cum eis characterem non nihil esse. Quid autem sit inuestigandum est primo, deinde in quo sit.

5 De utroque autem est duplex opinio, sicut & de virtute existente in sacramentis, de qua dictum fuit prius, dist. Illi enim qui dicunt quod in sacramentis sit aliqua virtus subiectiue, dicunt etiam quod character in ministro est quaedam virtus vel potentia, per quam regenerati in vita spirituali operantur diuinas actiones per ministerium. Et istud probatur tripliciter. Primo sic, quicunque insunt aliquae operationes, insunt & principia illarum operationum, sed regenerati in vita spirituali habent aliquas operationes (sicut cuiuslibet rei naturalis est aliqua operatio, ut vult Dionysius cap. secundo Ecclesiasticae Hierarchiae) ergo sicut rebus naturalibus insunt principia suarum operationum naturalium, sic in Christo reger-

Magistri Durandi de Sancto Porciano

neratis insunt quaedam principia suarū operationum diuinarum & supernaturaliū. Tale autē principium vocatur character, quare &c. Secundo sic, illa forma quæ ordinatur ad operationē absolutē, & nō secundūm determinationem ad bene vel male habet rationem potētiæ, sed character est huiusmodi, ergo &c. Minor probatur, quia per characterē sacerdotalem sacerdos ordinatur absolute ad conficiendum corpus Christi, & nō secundūm bene vel male, ergo character sacerdotalis est quædam potentia. Tertio sic, sicut ad integritatē sacramenti pertinet forma & materia, sic & minister. Quū igitur in rebus sacramentalibus ponatur aliqua virtus instrumentaliter operans ad effectum sacramenti, videtur quod etiā in ministro sit aliqua virtus talis ponenda, & hanc vocamus characterem, sic ergo dicunt isti quid sit character.

In quo autē sit ponendus dicitur, quod in anima, nō in essentia, sed in potentia, non quacūq; sed intellectiua. Primum probatur sic, naturalia proportionabiliter subsistent nuntur a spiritualibus. Ex hoc sic arguitur, sicut se habet esse supernaturale ad esse naturale, sic posse supernaturale ad posse naturale, sed gratia quæ dat esse spirituale est in essentia animæ, quæ dat esse naturale, ergo character cuius est posse supernaturale, debet esse in potentia cuius est posse naturale. Secundum patet, scilicet quod sit in potentia intellectiua, quia character debet poni in illa potentia, quæ est potior pars imaginis, quia per characterem conformamur Deo, ut sicut ipse operatur diuina per auctoritatem, sic nos ratione characteris operamur diuina per ministerium: sed intellectus est potior pars imaginis, voluntas enim ad eam nō pertinet, nisi quatenus sequitur intellectū, quare &c. Itē perfectio debet correspondere perfectibili, sed per intellectum homo est homo absolute, per voluntatē autem habet, quod sit bonus vel malus. Cum ergo per characterē ordinetur homo ad aliquid absolute & nō secundūm bene vel male, conuenientius est, quod character ponatur in intellectu quā in voluntate.

Hæc autē opinio quantum ad primum quod ponit, scilicet quod in ministro sit aliqua virtus, sicut in rebus & verbis sacramentalibus, licet habeat aliquā probabilitatem quantum ad characterem ordinis, per quē ordinatus dicitur operari diuina per ministerium, tamen nullam probabilitatem habet de characterē baptismi, quia per baptismum nō efficitur aliquis minister sacramentorū, sed solum receptiuus eorū, vnde cum virtus quæ ponitur ab aliis quibus in sacramentis sit actiua ad producendum aliquid in altero, character qui ponitur proportionabiliter in ministro debet esse potētia actiua ad producendum aliquid in altero: quod nō potest dici de characterē baptismali. De characterē autē ordinis qui secundū hanc positionem dicitur esse potētia actiua, licet sit maior probabilitas, tamen instantia habet etiā supposita prædicta opinione, quia virtus quæ ponitur esse in sacramentis secundū positores huius opinionis nō est permanens sed transiens, solum enim ponitur esse in rebus sacramentalibus pro tempore actus exhibitionis sacramenti, ergo conuulimiliter virtus quæ ponitur in ministro debet esse transiens & nō permanens post exhibitionē sacramenti. Hoc autē secundum eos nō conuenit characteri sacramenti ordinis quem dicunt indelebiliter permanentē. Et confirmatur, quia nō baptizatus potest baptizare, dum tamen seruet ritum ecclesiæ, & habeat intentionē faciendi quod facit ecclesiæ, & tamē nō baptizatus nō habet aliquem characterem. Aut ergo habet aliquam aliam virtutem sibi pro tempore quo baptizat exhibitā, aut nō habet. Si nō habet, ergo in ministro nō requiritur aliqua virtus proportionabiliter correspondens virtuti quæ dicitur esse in sacramentis. Si autem habet, cum illa nō sit character, ut dictum est, sequitur quod virtus quæ in ministro correspondet virtuti existenti in sacramentis nō est character, sed alia transiens, si tamen aliqua sit. Quod pro tanto dico, quia nō videtur quod aliqua talis virtus transiens, aut permanens, actiua vel passiva sit in ministro vel in suscipiente sacramentum per modum quem isti ponunt. Dicunt enim quod sicut gratia est principium vitæ spiritualis, sic talis virtus vel potētia est principium operationis spiritualis, quia quando

cūq; in eodem supposito sunt formaliter principia quæ viuunt & principium quo operatur opus vite, siue manens in ipso, siue transiens in alterum impossibile est quod corrupto principio quo viuunt formaliter remaneat in ipso principium operationis vitalis passiuum vel actiuum. Quamuis enim in semine equi quod non viuens sit virtus instrumentalis vitalis operationis puta generandi alium equum, tamen in equo viuente & habente vim generatiuam alterius equi impossibile est quod corrupta anima per quam viuunt remaneat in eo potentia generatiua, & idem est de potentia receptiua operationis vitalis, ut est visus vel auditus. Cum ergo secundum istos gratia per quam homo viuunt spiritualiter possit corrumpi in aliquo remanente in eo characterē ordinis vel baptismi, impossibile est quod gratia & character sic se habeant sicut principium vitæ spiritualis & principium operationis spiritualis, quia principium operationis vitalis nō potest esse ubi nō est vita si subiectum sit capax virtutis.

Quantum ad secundum quod ponit prædicta opinio, scilicet quod character sit in potentia intellectiua tanquam in subiecto, nō videtur habere veritatem, quia illa virtus quæ nō perficit hominem quantum ad cognoscere nec quantum ad appetere, sed solum quantum ad operari, nō est ponenda in potentia cognitiua nec appetitiua, sed solum in executiua, sed character nō perficit hominem quantum ad cognoscere vel appetere, sed solum ordinatur ad operari, ergo nō debet poni in intellectu vel appetitu, sed in potentia executiua per quam minister applicat formam & materiam sacramenti ad suscipientem. Maior patet. Ars enim ponitur in potentia intellectiua, quia perficit hominem ad veram cognitionem factibilem. Et virtus moralis ponitur in appetitu, quia inclinat ad appetendum prout recta ratio determinauit. Sed potētia actiua est in manibus artificis. Minor de se manifesta est, quia character nō perficit ad cognoscere, nec appetere, sed solum ad administrationem sacramentorum, vnde conuenientius poneretur esse in manibus sacerdotis quibus tenet hostiā consecrandā, & ad hoc consecratur sunt, vel in ore vel in lingua proferente verba consecrationis, quæ in intellectu, ut sic virtus quæ ponitur in verbis, & virtus ministris quæ dicitur character simul vniuersè concurrerent ad effectum sacramenti. Item dispositio & forma quæ disponit debet esse in eodem subiecto, sed secundū istos character est dispositio quæ ad gratiam, ergo debet esse in eodem subiecto cum gratia & nō in alio.

Ad hoc dicitur quidā duplex est dispositio. Vna quæ disponit subiectum in comparatione ad ulteriorem actum siue ille actus sit forma siue operatio, & talis dispositio est in eodem subiecto cum actu ad quem disponit. Character autem nō est talis dispositio ad gratiam. Alia est dispositio congruitatis, sicut si diceretur quod prudens dispositus est dispositione quæ est quædam congruitas ut committatur sibi regimen aliorum, & sic est ut dicitur de characterē, quia cum per characterem efficiatur aliquis dispensator sacramentorū, congruum est quod ipsi detur gratia sine qua nō posset ea bene & dignè ministrare, & talis dispositio nō oportet quod sit in eodem subiecto cum eo ad quod disponit. Sed istud nō valet propter duo. Primum est, quia dictum eorum & exemplum per eos adductum magis est ad oppositum quod ad propositum. Congruum enim est quod digno detur potestas, & quia per prudentiā efficiuntur aliquis dispositus & dignus ad regendum alios, ideo prudentia est dispositio congruitatis ad regimen, sed incongruum & fatuum est dare potestatem & regimen aliorum illi qui nō est prudens, & expectare quod efficiatur prudens vel bonus, quum ergo character sit potestas administrandi sacramenta & gratia sit aliquid per quod dignè administrantur, rationabile esset dicere, quod gratia esset dispositio congruitatis ad characterem, sicut prudentia vel virtus est dispositio congruitatis ad habendum regimen aliorum, & nō e conuerso, scilicet quod character sit dispositio congruitatis ad gratiam, sicut nō est dicendum quod potestas vel autoritas regendi sit dispositio ad prudentiā. Secundum est, quia isti videntur diuertere

tere à dicto suo de causalitate sacramentorum. Dicunt enim q̄ virtus quam ponunt esse in sacramentis attingit instrumentaliter ad productionem characteris, et per hoc attingit dispositiue ad gratiam, sicut virtus quæ est in femine hominis attingit instrumentaliter aliquam dispositionem corporis, & per consequens attingit dispositiue ad infusionem animæ rationalis. Quum igitur dispositio ad quam attingit instrumentaliter virtus feminis sit dispositio ad formam faciendam in eodem subiecto, ergo character vel quæcunq; dispositio quam faciunt sacramenta instrumentaliter in anima, sunt dispositiones ad gratiam faciendam in eodem subiecto: aliter non valet eorum similitudo seu comparatio.

11. Dicendum est ergo aliter, q̄ secundum opinionem aliorum, qui dicunt q̄ in sacramentis nō est aliqua virtus subiectiue: imō sacramenta sunt causa gratiæ vel cuiuscunq; alterius effectus existentis in anima, non quæcunq; sed per accidens, & sine qua nō, per modum qui dicitur est supra, distinctiōne prima. Et isti dicunt q̄ character nō est aliqua natura absoluta, sed est sola relatio rationis, per quam ex institutione vel pactione diuina deputatur aliquis ad sacras actiones. Quod declaratur sic, sicut nūmus sortitur rationē pretii, & merellus rationem signi ex humana institutione, sic res naturales sortiuntur rationem sacramenti, & homo rationem ministri ex diuina institutione, sed nūmus efficitur pretium, & merellus signum per solam relationē rationis humanæ sic instituentis, ergo res sacramentales sortiuntur rationē sacramenti, & homo rationem ministri per solam rationē relationis diuinæ sic instituentis. Cum igitur character sit id quo homo efficitur minister sacramentorum, vel susceptiuus eorum, patet q̄ character nō est nisi relatio rationis ex ordinatione vel pactione diuina. Et istud videtur conuenientius, quā enim scriptum sit Ecclesiast. 24. Qui elucidunt me, vitam æternā habebunt, ad ea quæ sunt fidei, quum sint satis obscura de se, nō est conueniens adducere vias obscuras, & quæ plus habent obscuritatis, & difficultatis quā principale propositum: sic est de virtute quæ ponitur in hærens sacramentis, vt prius patuit distincti. 1. & de characterē (vt nunc patet.) Dicere autem q̄ res naturales habent rationem sacramenti, & homo rationem ministri est sola institutione & ordinatione Dei, qui solus dat gratiam, & omnem effectum spiritualem, quem recipit suscipiens sacramenta, nihil difficultatis cōtinet apud fideles. Beatus etiā Dion. à quo prima traditio characteris nobis aduenit, videtur idem sentire cum eo quod dictum est de characterē. recitat enim quendam ritum qui obseruabatur in prima ecclesia quādo adulti baptizabatur: tunc enim accedenti ad baptismū hierarcha. i. pontifex, & manum imponebat, & signabat eum signo crucis, & præcipiebat eum adscribi inter nomina Christianorum, vt de cætero cum aliis ad diuinā admitteretur. Et iste ritus exterior cum baptismō erat characterizatio sua, nec de alio characterē locutus est Dionysius.

12. Et secundum hanc opinionem responderi potest ad rationes alterius opinionis. Cum enim dicitur q̄ homo potest in operatione supernaturalem, ergo habet aliquā potentiam supernaturalem, quā dicimus characterē. Dicendum q̄ homo non potest in operationem supernaturalem, neq; principaliter, neq; instrumentaliter directē & per se, sed solum per accidens, & vt causa sine qua non, & ideo operatio illa nō est per virtutem in homine existentem, vel in rebus sacramentalibus, sed solum per virtutem diuinā assistentem.

13. Per idem patet ad secundum & tertium. Per idem patet q̄ nō est quærendū in quo sit character, tanq̄ in subiecto, cum non sit nisi deputatio hominis ad sacras actiones actiue vel passiue.

14. Ad autoritatem Damasc. quæ principaliter inducitur, dicendum est q̄ sigillum vel signū baptismale, aut vocatur id quod exterius geritur, aut gratia interior quæ cōfertur, aut deputatio baptizati ex ordinatione diuinā ad susceptionem Sacramentorum.

15. Argumenta alterius partis licet sint solubilia, puto tamen quod conclusio eorum vera sit.

QVÆSTIO SECYVDA.

Vtrum per baptismum remittatur omne peccatum quantum ad culpam.

Thom. 3. q. 60. ar. 1. q̄. 2.

Secundo quæritur de interiore effectu baptismi, qui est remissio peccatorū. Et primo quæritur vtrum per baptismum remittatur omne peccatum quantum ad culpam. Et secundo vtrum remittatur quantum ad omnem penam. Ad primum sic proceditur, & arguitur q̄ baptismus non delet omnem culpam, sed tantum originale: quia regeneratio spiritualis opponitur carnali, sed per generationem carnalem solum contrahitur peccatum originale, ergo per baptismum, qui est regeneratio spiritualis nō tollitur nisi peccatum originale.

2. Item si baptismus de se tolleret peccatum actuale iu adultis baptizatis, nō esset necessaria poenitentia quæ ordinatur contra actuale. est autē necessaria, vt Act. 2. vbi dicitur: Poenitentia agite, & baptizetur vnusquisq; vestrū. Et Aug. dicit lib. de Poeni. & recitatur de consec. dist. 4. Omnis quicunq; iam suæ voluntatis arbitrio cōstitutus est cum accedit ad Sacramentū, nisi cum poenituerit veteris vitæ, nouā inchoare nō potest: ergo solus baptismus non sufficit ad delendum omne peccatum.

3. IN CONTRARIVM est quod dicit Aug. in Enchir. & habetur de consec. di. 4. A paruulo recenter nato vsq; ad decrepitū senem, sicut nullus prohibendus est à baptismo, ita nullus est qui non peccato moriatur in baptismo, sed paruuli tātummodo originali, maiores autem moriuntur omnibus peccatis, quæ male viuendo adiderunt.

4. RESPONSIO. Dicendum q̄ baptismus indignē suscipientibus ipsum, tollit quantum est de se omnem culpam tam originale[m] q̄ actuale[m]. Quod patet primo quantum ad originale peccatū, & actuale mortale sic. Omne illud Sacramentum per quod de se & directē regeneramur ad spirituale[m] vitā tollit omnem dispositionem spirituale[m] vitæ impossibilem, sed baptismus est sacramentum per quod regeneramur in spirituale[m] vitam, vt dicitur ad Titum. 3. Per lauacrum regenerationis &c. ergo baptismus quantum est de se tollit omnem dispositionem impossibilem spirituale[m] vitæ: sed peccatum mortale æquē vel plus est impossibile spirituale[m] vitæ, quæ est per gratiam, sicut originale, ergo baptismus æquē tollit vtrumq;. Item patet autoritate Aug. lib. de Bap. paruulorum: & recitatur de consec. dist. 4. Sicut de generante carnem tantummodo contrahitur peccatum originale, regenerante autem spiritu sancto nō solum originale, sed vniuersariorum sit remissio peccatorum.

5. De peccato veniali actuale potest idem persuaderi sic. In omni generatione perfecta tollitur non solum dispositio impossibile cum forma, sed etiam omnis dispositio repugnans bene esse formæ. quod enim aliqua talis dispositio maneat, hoc venit vel ex imperfectione virtutis agentis, vel ex indispositione materie suscipientis: sed quādo baptismus cōfertur dignē suscipiēti, tūc est spirituale[m] regeneratio perfecta: quia nō est defectus ex parte virtutis diuinæ agentis in Sacramentis, nec est indispositio ex parte suscipientis, ex quo dignē suscipit, ergo per baptismum tollitur omnis dispositio repugnans bene esse gratiæ, quæ est terminus spirituales regenerationis. Peccatum autē veniale licet sit cum gratia, tamen repugnat bene esse gratiæ, quia disponit ad peccatū mortale, quod tollit gratiam: ergo per baptismum tollitur peccatum veniale dignē suscipiēti: voco autem dignē suscipiētem illum cui displicet omne peccatum ab eo cōmissum, tam mortale quā veniale.

6. Ad primum arg. dicendum cum dicitur quod regeneratio spiritualis opponitur carnali generationi, falsum est, imō proportionatur: quia sicut per generationem carnalem acquiritur esse carnale, ita per generationem spirituale[m] acquiritur esse spirituale. verum est quod generationem spirituale[m] concomitatur quidam defectus, scilicet peccati originalis, qui opponitur termino spirituales generationis, scilicet gratiæ, & hoc tollitur per baptismum, & pari ratione mortale peccatum, quod similiter opponitur gratiæ baptismi.

7 Ad secundum dicendum quod triplex est poenitentia. Prima que est sacramentum, & consistit in actu exteriori confitendis & absoluentis. Et ista non est necessaria baptizandis quantumcumque adultis, imò nec exhibenda, eo quod baptismus est ianua sacramentorum, propter quod non baptizatis non est exhibendum aliquod sacramentum. Secunda poenitentia est contritio sufficiens informata gratia, secundum quam dicimus contritum esse poenitentem, & ista non requiritur ante baptismum. Alioquin adultus baptizandus semper esset ante baptismum iustificatus. Tertia est quedam displicentia peccati commisi, licet informis & imperfecta, que dicitur attritio, que licet non sit sufficiens ad delendum peccatum, est tamen dispositio sufficiens ad suscipiendum baptismum, eo quod tollit fictionem: & de tali poenitentia est intelligendum illud quod dicitur Actuum secundo, & illud quod Augustinus dicit in autoritate allegata.

QVÆSTIO TERTIA.

Utrum per baptismum deleatur omnis poena.

Tho. 3. q. 69. ar. 3.

AD Secundum sic proceditur. Et arguitur quod baptismus non deleat omnem poenam, quia si baptismus deleat omnem poenam, maxime deleat poenam peccati originalis, contra quod præcipue ordinatur, sed illam non delet, ut probatur, ergo nullam. Probatio minoris, fames, sitis, passibilitas, & repugnantia virium sensitiuarum ad rationem sunt poenae originalis peccati, sed ista non amouentur per baptismum, ut quilibet experitur in seipso, ergo &c.

2 Item culpa reordinatur per poenam, sed Deus nihil dimittit inordinatum, ergo per nullum sacramentum tollit culpam, nisi * obligando ad aliquam poenam.

* falsis ordinanda.

3 IN contrarium arguitur per Ambrosium, qui dicit super illud Rom. 11. sine poenitentia sunt dona Dei, & vocatio, quia gratia Dei in baptismo non requiritur gemitum neque plandum, sed omnia gratis condonat: ex qua autoritate patet, quod omnis culpa dimittitur in baptismo, & gratis absque ulla poena.

4 **RESPONSIO.** Dicendum est quod per baptismum tollitur omnis poena per se debita cuiusque peccato quantum ad forum Dei & Ecclesie, non autem quantum ad forum mundanum. Primum patet dupliciter. Primo modo, quia per baptismum communicatur nobis plenissime virtus passionis Christi, eo quod per baptismum maxime conformamur morti Christi, ut dicitur Ro. 6. Cõsepulti enim sumus &c. Sed passio Christi fuit sufficiens ad satisfaciendum pro peccatis omnium peccatorum, ergo per baptismum confertur nobis remissio peccati, non solum quoad culpam sed quoad omnem poenam peccato debitam. Per baptismum enim efficiuntur membra Christi, ut sic passio corporis communicetur membro ad remedium sanitatis, quantum sufficit ad plenam eius curationem. Secundo patet idem sic, in rebus nouum statum non imputantur eis ad poenam commissam secundum statum pristinum, ut patet de intransibilibus religionem. Sed baptismus est sacramentum intransibile religionem Christianam, in qua sola est status salutis, ergo baptizatis non imputatur ad poenam aliquid quod commiserint secundum conuersationem pristinam. Hoc autem intelligendum est quoad forum dei, & quoad forum ecclesie quantum ad poenas per ecclesiam statutas, de quibus ecclesia ordinauit quod remitterentur baptizatis.

5 Quantum autem ad forum mundanum & civile non sic, quia in illo iudicio non solum attenditur qua poena sit homo dignus quoad Deum, sed etiam in qua sit obligatus, quoad homines qui sunt læsi & scandalizati per peccatum. Et ideo licet homicida totaliter liberetur a reatu poenae quoad Deum, remanet tamen obligatus quoad homines quos iustum est edificare de poena, sicut sunt scandalizati de culpa: talibus autem princeps pie posset poenam dimittere, maxime si signa apparerent euidentia, quod homicida peteret baptismum deuotione fidei, & non timore mortis.

6 Ad primum dicendum quod per baptismum tollitur omnis poena originalis peccati, que est poena eius per se, sicut priuatio gratiae in presenti, & carentia gloriae in futuro. Poena autem que debetur originali peccato per accidens non tollitur, ut est fames, sitis, passibilitas corporis, & hu-

iusmodi, quia ista sunt à natura per se, licet sint à peccato originali, sicut à causa remouente prohibens, quia peccatum originale tollit iustitiam originalem, que impediens vitiosum defectum in esse naturae, nec tunc conueniens ut isti defectus in presenti vita auferrentur. Primo, ne membrum caput excedat. Christus enim caput nostrum à principio suae conceptionis plenus fuit gratia: habuit tamen corpus passibile, cum quo redemptionem nostram exercuit. Similiter Christianus in baptismo gratiam consequitur quantum ad animam. Corpus tamen inane passibile, in quo pro Christo pati possit. Secundo ut homo pugnando contra concupiscentiam & alias passibilitates, & vincendo mereatur coronam. Tertio ne si baptismus conferret impassibilitatem corporis, homines magis quaererent baptismum propter commoditatem vite presentis, quam propter fructum vite spiritualis.

7 Ad secundum arg. dicendum, quod culpa reordinatur per poenam, sed illam poenam potest solvere, vel ille qui peccauit, vel alius pro eo: & sic fit in baptismo, quia poena passionis Christi communicatur baptizato, qui per baptismum efficitur membrum Christi, & sic ordinatur culpa per poenam.

QVÆSTIO QVARTA.

Utrum recedente fictione ab eo qui fidei baptismum suscepit, talis consequatur baptismi effectum.

Thom. 3. q. 69. ar. 10.

DEinde quaeritur de recipientibus baptismum. Et primo quaeritur de fictis. Et secundo de carentibus viae rationis. Circa primum quaeritur, Utrum in fictis accedentibus ad baptismum recedente fictione baptismus suum consequatur effectum. Et viderur quod non, quia contingit quod post baptismum, antequam fictio recedat, baptizatus committat multa peccata mortalia. Recedente ergo fictione aut ista tollentur per baptismum cum aliis, aut alia sine istis, aut nec alia prius commissa tollentur: non potest dici quod ista tollentur cum aliis, quia nec baptismus, nec quodcumque sacramentum extendit se ad peccata committenda post sacramentum, sed tantum ad prius commissa, nec potest dici quod alia tollentur sine istis, quia impium est à deo dimidiam veniam expectare. Et rectum quia praecedentia non possunt tolli sine gratia que non statim ret cum sequentibus. Relinquitur ergo quod recedente fictione baptismus prius susceptus nullum habeat effectum.

2 Item prolatis verbis sacramentalibus super panem & vinum statim sacramentum habet suum effectum, aut nunquam, ergo similiter in sacramento baptismi factis istis que concurrunt ad integritatem ipsius, aut tunc habet effectum suum, aut nunquam.

3 **IN CONTRARIUM** est quod dicit Aug. lib. de Baptismo, & recitatur de consec. di. 4. tunc valere incipit baptismus ad salutem, cum illa fictio veraci confessione ne recesserit, que corde in malitia perseverante peccatorum absolutionem non sinebar fieri.

4 **RESPONSIO.** Intelligendum est quod fictus dicitur aliquis cum vnum praetendit interius & aliud ostendit exterius. Et secundum hoc aliquis potest dupliciter esse fictus respectu sacramenti. Vno modo respectu sui ipsius, sicut in sacramento, scilicet quia ostendit se velle suscipere sacramentum exterius, & tamen non intendit. Alio modo est aliquis fictus respectu praeparationis ad sacramentum, quia cum velit suscipere sacramentum ipso facto ostendit se dispositum & paratum, & tamen non est, cum sit in proposito peccandi. Fictus primo modo nihil suscipit. Cuius ratio est, quia sicut ad sacramentum requiritur intentio ministri ad conferendum, sic requiritur intentio suscipientis ut recipiat ipsum vel propria si sit adultus, vel aliena si sit paruulus. Sed deficiente intentione ministri conferentis nullum est sacramentum, ut infra patebit, di. 6. q. 2. ergo deficiente intentione suscipientis nullum est sacramentum. Recedente ergo fictione nullus effectus sequitur, quia nihil prius fuit factum. Talis ergo indiget baptizari, quia nunquam fuit baptizatus.

De facto autē secundo modo qui recipit sacramentū (cum quantū ad hoc non sit fictus) sed non recipit sacramenti effectū qui est gratia (cum ad eam non sit dispositus) est duplex opinio. Vna quod recedente fictione baptismus in isto habet totū suū effectū. Cuius ratio assignatur, quia fictus secundo modo cum recipiat baptismū recipit characterem. Character autē quantum est de se est dispositio necessitatis ad gratiā nisi superueniat impedimentum prohibens eam, & istud est fictio in eo qui fictē accedit. tunc ex hoc sic arguitur. Remota causa remouetur effectus, sed causa quare ad baptismalem characterem nō semper sequatur gratia, cum sit dispositio necessitatis ad eam est fictio suscipientis baptismum, ergo ea recedente baptismus habebit suum totum effectum.

6 Sed istud nō valet, quia dispositio necessitatis potest accipi dupliciter. Vno modo dicitur dispositio necessitatis omnis illa dispositio quae necessitatis praerogatur in subiecto ad hoc quod aliqua forma in eo introducat, sicut diaphaneitas quae est in aere est dispositio necessitatis ad recipiendum lumen. Alio modo dicitur dispositio necessitatis ad quā necessitatis sequitur forma, sicut ad dispositionem quam facit semen hominis in generatione hominis sequitur infallibiliter anima rationalis, sed character nullo praedictorum modorum est dispositio necessitatis ad gratiam, ergo nullo modo. Maior patet ex dictis, sed minor probatur. Quod enim character nō est dispositio necessitatis ad gratiam primo modo, clarum est, quia sine characterē potest in anima recipi gratia, nec secundo modo, quia talis dispositio, non fiat cum opposito formae ad quā disponit, nec se habet indifferenter ad formam & priuationem formae. Character autē fiat cum opposito gratiae & indifferenter se habet ad gratiam & ad culpam, quare &c. Si autem dicatur quod character est dispositio congruitatis ad gratiam, modo quo in praecedente quaestione fuit expositum, patet quod non est conueniens dictum, ut ibidem declaratum fuit.

7 Alia opinio est, quod recedente fictione ab eo qui fictē baptismum recepit sequitur remissio peccatorum, quae per baptismum receptum in fictione facta non fuit, non quidem virtute baptismi praecedentis, sed propter cordis contritionem, & humilitatem mentis quam habet in contritione & istius sententia est Ioan. Andreae in apparatu super illo capitulo de corpore. dist. 4. Tunc valere. Sed ista glossa corrumpit textum, quia textus cap. dicit quod baptismus incipit valere quando fictio recedit. glossa verō dicit quod remissio peccatorum non est propter baptismum, sed propter cordis contritionem. Ex quo sequitur quod recedente fictione nullus est ibi valor baptismi, sed solum contritionis: nō ergo tunc incipit valere baptismus, ut dicit textus. Item non concordat ei quod tenet ecclesia de remissione peccatorum per baptismum, quia per baptismum tollitur omnis culpa saltem mortalis, & omnis poena: per contritionem autem nō dimittitur omnis poena saltem regulariter, quauis quandoque contingat & raro. Si igitur talis remissio fieret solum ratione contritionis peccata commissa ante baptismum non deleterentur totaliter quoad poenam: cuius contrarium communiter docet ecclesia.

8 Potest ergo alio modo dici, scilicet quod si in sacramentis nō sit aliqua virtus inherens, sed solum diuina virtus assistens per modū diuinae passionis & ordinationis, tunc potest probabiliter sustineri, quod recedente fictione baptismus prius receptus habeat suum effectum, quia passio & ordinatio diuina potest esse de effectu sacramenti, vel quoad actū suscipitur, si suscipiens non ponat impedimentū vel obicem, vel postquam receptū est, remoto impedimento si quod fuit in suscipiendo, sicut & dicimus de merello, mediante quo datur elemosyna, non enim statim elemosyna recipitur, cum merellus ostenditur, sed vel tunc vel postea secundum beneplacitum ordinatoris. Et propter hoc in sacramentis, in quibus suscipiens potest ponere obicem gratiae, & in quibus gratia est principalis effectus sacramenti, utpote quia per se ordinantur ad deletionē culpae, ut baptismus & poenitentia, videtur habere locum hanc passio dilatatoria: vnde sicut ponitur quod baptismus habet suū effectū recedente fictione, sic etiam ponitur ad quibusdam de poenitentia informi, ut infra patebit, quauis non sit omnino simile, ut infra dicitur dist. 17. q. 12.

Ad rationes in oppositum dicendum. Ad primam quod peccatum mortale post baptismum commissum deletur simul cum aliis prius commissis, non tamen virtute baptismi praecedentis, sed virtute contritionis fictione amouentis. Et quia contritio non tollit totā poenam, ut baptismus, ideo peccati illud post baptismum commissum non expiatur totaliter quoad poenam: tenetur etiam homo de eo confiteri, cum pertineat directē ad sacramentum poenitentiae, ex quo post baptismum commissum est, non sic autem de commissis prius.

10 Ad secundum dicendum quod non est simile de sacramento eucharistiae, quod consistit in consecratione materiae, quae nō potest praestare impedimentū sacramento, & de sacramento baptismi, vel poenitentiae, respectu quorum suscipiens potest praestare impedimentum, & praestitum amouere: propter quod talia sacramenta licet in sui exhibitione non habeant suum effectum propter indispotionem suscipientis, habent tamen ipsum in dispositione remota, & sic locū habet quod dicit Aug. in autoritate ad propositum allegata.

QUESTIO QUINTA.

Vtrum carentibus vsu rationis conferendus sit baptismus.

Thom. 3. q. 69.

Secundo queritur de carentibus vsu rationis, vtrum sit eis sacramentum baptismi conferendum. Et primo queritur de hoc in generali, & secundo in speciali. In generali primo queritur vtrum carentes vsu rationis sint baptizandi. Et videtur quod non, quia baptismus non est conferendus nisi viuentibus vita humana, cum sacramenta sint remedia hominū ut homines sunt. Sed carentes vsu rationis nō viuunt vita humana, cum nō vtantur ratione, per quam homo est homo, ergo non sunt baptizandi.

2 Item soli credentes sunt baptizandi, iuxta illud quod dicitur Mar. vii. Qui crediderit & baptizatus fuerit, &c. Sed carentes vsu rationis non possunt credere, ergo non debent baptizari.

3 IN CONTRARIUM est, quia baptismus successit circumcisioni, sed illa dabatur carentibus vsu rationis: s. pueris octauo die suae natiuitatis, ergo & similiter baptismus debet eis dari.

4 RESPONSIO. Aliqui carēt vsu rationis triplici de causa. Primo propter imperfectionem etatis, ut pueri vel infantes. Secundo propter infirmitatem, ut phrenetici & amentes. Tertio propter passionem somni, ut dormientes.

5 Quantum ad primos dicendum quod eis debet conferri baptismus. Cuius ratio est, quia nulli etati cui imminet periculum damnationis deest remedium salutis, ut patet per Aug. lib. 83. quaestionum, ubi comparat aetates hominis statibus mundi, sed paruulis inest causa suae damnationis. s. originale peccatū, & periculum ex morte, ergo non deest eis remedium salutis. Non est autem aliud nisi baptismus, propter quod qui dicit baptismum eis nō esse conferendum contradicit diuinae misericordiae, quae pronior est ad miserandum quā ad condemnandum. Iuxta quod notandum est quod non solum licitum est tunc paruulis conferre baptismum, sed etiā periculosum est differre propter tria. Primo propter imbecillitatem naturae in pueris, ex qua frequenter & quasi subito imminet in eis periculum mortis, & per consequens periculum damnationis. Secundo propter infestationes daemonū, qui non habent tantam potestatem in baptizatis sicut in nō baptizatis. Tertio, quia homo firmiter inheret his quae a puero recipit.

6 De his autem quae carēt vsu rationis propter grauem infirmitatem, sicut sunt phrenetici vel amentes, dicendum est, quia aut ex natiuitate fuerūt tales, nec habuerūt aliqua lucida interualla, & de talibus est idem iudicium quod de pueris: aut incurserunt amentiam ex infirmitate, vel habuerūt aliquod lucidū interuallū. & isti nunquam tempore amentiae sunt baptizandi, nisi vrgeat casus necessitatis: qui si vrgeat, aut ipsi in praecedenti lucido interuallo

nullo fuerunt in proposito suscipiendi baptismi, aut non: si fuerunt sunt baptizandi, etiam si tunc contradicant: quia contradictio eorum non est ex mente, cum non habeat usum rationis, sed ex sola phantasia. Et ideo talis contradictio non impedit effectum baptismi, quin recipiant sacramentum & rem sacramenti. Si vero ad fuerunt in proposito suscipiendi baptismum nullo modo sunt baptizandi. Et ratio huius est, quia in adultis quibus quandoque affuit usus rationis necesse est ad baptismum intentio ad suscipiendum eum, sicut ex parte ministrum necesse est intentio conferendi, si ergo tempore lucidi interualli non habuerunt propositum recipiendi nullo modo sunt baptizandi. Et si de facto baptizentur, nullum est sacramentum.

7 DE dormientibus autem dicendum quod nullo modo debent baptizari extra casum necessitatis, qui si immineat iudicandum est de proposito eorum in vigilia, sicut dictum est de proposito eorum, qui sunt in phrenesi vel amentia. Ad argumenta.

8 AD Primum dicendum quod aliqui dicuntur viuere vita humana dupliciter, aut propter opera vite, aut propter principium vite. Propter opera vite, sicut illi qui viuunt ratione per quam homo est homo: propter principium vite, ut ille qui habet animam rationalem, & istud sufficit ad accipiendum sacramentum baptismi ad delendum peccatum originale, quod non est contractum proprio actu, ut in paruulis & amentibus, qui nunquam usum rationis habuerunt. De ceteris autem qui quandoque usum rationis habuerunt per lucidum interuallum, dictum fuit prius.

9 Ad secundum dicendum quod dictum Domini Mat. vlt. intelligitur de solis adultis, qui per doctrinam solam apostolorum erant instruendi, de quibus prae-dixerat, praedicate euangelium omni creaturae. nulli enim talium fuit dandus baptismus, nisi crederet.

QUESTIO SEXTA.

Utrum filii infidelium debeant baptizari inuitis parentibus eorum.

Thom. 3. q. 68. art. 10.

DEINDE quaeritur in speciali de filiis infidelium, utrum debeant baptizari inuitis parentibus, & si de facto baptizentur, utrum sint vere baptizati. Quantum ad primum videtur quod paruuli Iudeorum, vel aliorum infidelium debeant baptizari inuitis parentibus, quia magis est occurrendum periculo mortis aeternae, quam mortis temporalis, sed paruulo existenti in periculo mortis temporalis subueniendum est contra voluntatem parentum, etiam si ex malitia uellent oppositum, ergo multo magis subueniendum est pueris infidelium in periculo mortis aeternae etiam inuitis parentibus, quod fit dum baptizatur eorum paruuli, quare &c.

2 Item quilibet homo magis est dei a quo habet animam quam patris, a quo habet corpus: non ergo uidetur iniustum si pueri infidelium parentibus auferrentur, & deo per baptismum consecrarentur.

3 Item res & bona seruorum sunt dominorum, in quorum terris habitant, ut habetur extra de Iudeis, & Sarracenis, cap. & si Iudeos, ergo res & bona Iudeorum sunt principum Christianorum, sed filii sunt quaedam res parentum, ergo filii Iudeorum sunt in potestate principum ut res eorum: possunt ergo eis uti, ut placet offerendo eos ad baptismum.

4 Item princeps Christianus dominus Iudeorum potest filios eorum vendere in seruitutem terrenam, ergo fortiori ratione potest eos offerre in seruitutem diuinam, quod fit per baptismum: imo uidentur in hoc mereri si hoc faciunt propter salutem puerorum, & honorem dei. Et non ut parentes cogantur ad credendum, quia illud non est licitum.

5 IN CONTRARIUM arguitur, quia non maiorem potestatem habet dominus temporalis super parentem Iudeum, quam super eius filium, imo quasi maiorem, quia a seruitute parentum deriuatur seruitus filii, sed constat quod princeps non potest licite compellere Iudeum adultum ad baptismum suscipiendum in se, ut habetur di. 45. ex concilio Tolet. ubi dicitur sic: Iudeis precepit sancta Synodus ne mini ad credendum vim inferre, ergo non debet eis vim inferre auferendo filium ut baptizetur. Cum uoluntas paruuli sit uoluntas patris quousque filius habeat usum rationis.

6 Item quia si hoc esset licitum, probabile esset quod primitiui sancti & rectores ecclesiae hoc consulerent terris principibus quos habuerunt valde fauorabiles: ut Syluester Constantinum, & Ambrosius Theodosium. Hoc autem nunquam legitur fecisse, ergo non est probabile quod hoc possit fieri licite.

7 RESPONSIO. Circa questionem istam uidentur da sunt duo. Primum est, an infideles adulti possint licite compelli ad fidem & ad ea quae sunt fidei, puta baptismum & huiusmodi. Secundum est, an infideles paruuli carentes debito usui rationis possint licite baptizari inuitis vel ignorantibus parentibus eorum, seu tutoribus, vel aliis habentibus curam eorum. De his enim duobus aliquid dictum est arguendo.

8 Quantum ad primum sciendum est, quod cum credere sit actus intellectus, & ea quae sunt mere fidei non possunt demonstrari vel sic euidenter probari, ut eis necessario assentiat intellectus (ut probatum fuit in principio primi libri) ideo nullus potest necessitari vel cogi simpliciter ad actum credendi, quousque de coactione sit specialis ratio, ut factum fuit in 2. lib. di. 23. & 24. potest tamen adhuc induci aliquis per suasionibus & exemplis, & hoc semper fuit licitum. Inducere autem seu impellere vel compellere infidelem adultum minus & poenis temporalibus, uidentur esse contra rationem. Sed actus credendi & ritus exterior fidei sunt supra rationem humanam, & infidelibus uentibus sola ratione naturali uidentur esse contra rationem, ergo infideles adulti non possunt rationabiliter & licite ad talia compelli uel impelli minus & poenis temporalibus. Et si de facto aliquis inuitis baptizaretur, confirmaretur, ordinaretur, uel immergeretur, talis non reciperet aliquid sacramentum, nec rem sacramenti. Unde B. Hieron. exponens in quadam homilia illud Mat. vlt. Ite docete omnes gentes baptizantes eos &c. dicit sic, docete omnes gentes, deinde doctas intingite aqua. non enim potest fieri ut corpus baptismi recipiat sacramentum, nisi anima ante fidei ueritatem susceperit. Postquam autem aliquis uoluntarie credit, & sacramentum fidei suscipit, extunc compellendum est ad seruandum ritum fidei, quia licet fides sit supra rationem, & ob hoc nullus sit ad eam suscipiendam cogendus, tamen ex quo aliquis uoluntarie eam susceperit, & eam seruare promissit, rationabile est quod ad hoc compellatur. studiose enim agendum est, ut ea quae promittuntur, opere compleantur, ob quam causam haeretici compelluntur ad seruandam ueram fidem, quia uere baptizati, & profitentur se esse ueros Christianos, & sic patet primum.

9 Quantum ad secundum, scilicet an paruuli filii infidelium sint baptizandi inuitis parentibus vel tutoribus, seu aliis habentibus curam eorum, distinguendum est: quia aut tales paruuli, & eorum parentes infideles sunt separati a domino & conuersatione fidelium, aut sunt sub dominio fidelium, & conuersantur cum eis. Si sunt separati quomodammodo Sarraceni subiecti regi Granatae sunt separati a eo & dominio a fidelibus Hispanis uicinis eorum, sic non licet Christianis tollere per uolentiam res & bona talium infidelium, & multo minus filios eorum, nisi in casu in quo licet eis mouere contra eos iustum bellum, quousque liceret eos & bona eorum capere, & personas eorum in seruitutem redigere, sed tunc istud membrum coincideret cum secundo, quia subesset dominio fidelium: sed stante primo membro probatur sic propositum: De iure naturali & diuino prohibent cuilibet concupiscere rem proximi sui, & multo magis tollere clam vel per uolentiam contra eius uolentiam, sed secundum sanctos & omnes doctores nostre proximi intelligitur omnis homo, ergo in isto casu non licet Christianis auferre per uolentiam res & bona talium infidelium, & multo minus filios ad quemcumque usum uel factum.

10 Si autem infideles subsint dominio fidelium & cum eis in eadem terra conuersentur, aut subsunt tanquam liberi ut sunt mercatores infideles qui morantur quandoque in dominio & terra fidelium & conuerso, aut subsunt ut serui. Si sint

Si sint liberi, sic non licet auferre filios eorum & offerre baptismo eis inuitis, quia si hoc liceret, aut liceret persona priuata, aut potestati publicae: non persona priuata, quia pares sunt, & par in parem non habet imperium. Nec potestati publicae, quia sicut prius potestas publica non potest licite bona istius infidelis liberi auferre pro uoluntate sua sicut nec alicuius fidelis, multo minus filium qui est patri charior quacumque re possessa, imò sicut princeps auferens res talis infidelis, & offerens eas Deo, offerret sacrificium de rapina, sic princeps fidelis auferens infideli libero filium eo inuito, & offerens eum baptismo offert deo sacrificium de rapina.

11 Si autem infideles subsint principi fideli tanquam serui sicut sunt Iudaei, sic adhuc videtur quibusdam quòd non licet filios eorum offerre baptismo inuitis parentibus. & ratio eorum talis est, quia ut dicunt, quauis aliqui possint esse serui aliorum quantum ad opera ciuilia, in his tamen quae competunt iure naturali vel diuino non sunt serui sed liberi. potest enim seruus comedere & bibere inuito domino, & etiã contrahere matrimonium, ut habetur extra de coniugio seruorum cap. 1. haec enim competunt eis de iure naturali & similiter potest inuito domino credere in Deum & huiusmodi quae pertinent ad ius diuinum sicut baptizari, ergo cum cura paruulorum de iure naturali & diuino quantum ad hoc competat parentibus, manifestum est quòd non possunt eis licite auferri ut baptizentur, licet possint eis auferri ut vendantur licite & ceterae res ad opera seruilia pertinentia. haec autem ratio directè concludit quòd Iudaei & ceteri infideles adulti qui sunt serui Christianorum non possunt nec debent cogi quod baptizentur, & hoc fuit prius concessum, sed de pueris eorum carentibus usu rationis quòd non possunt licite auferri eis inuitis & baptizari non probat, quia si auferrentur eis & baptizarentur non fieret praedictum pueris, sed potius conferretur eis magnum beneficium, nec parentibus eorum, quia licite possunt eis auferri & vendi in seruicium fidelibus, vel infidelibus propè vel longè (si alii concedunt) quo factò subtrahuntur totaliter à cura parentum, & subsunt in omnibus curae eorum quibus venditi sunt, propter quod si ab eis tollantur & offerantur baptismo nulli videtur fieri praedictum, licet praedictis pueris stantibus sub cura parentum fieret parentibus iniuria si eis inuitis baptizarentur, nec esset decus, nec securum quòd pueri baptizati manerent sub cura infidelium, sed quia, ut dictum est, pueri seruorum infidelium non possunt per dominos suos licite subtrahi à cura parentum vendendo eos: vel donando aliis qui extrinc curam eorum habent, non apparet quin licet illis quibus sunt venditi vel donati offerre eos baptismo sine praedictio cuiuscumque, non sic autem licet pueros infidelium liberorum, nec per consequens offerre baptismo, & sic pro nunc apparet mihi quamuis aliàs senserim oppositum de filiis Iudaeorum.

12 Ad primum argu. dicendum quod nulli est subueniendum in periculo corporali contra ordinem iuris ciuilis, unde si quis à suo iudice ritè condemnatur ad mortem non est per violentiam eripiendus. similiter cetera ordinem iuris naturalis vel diuini quòd filius est sub cura parentum non est eripiendus ut liberetur à periculo mortis aeternae, non enim sunt facienda mala ut veniant bona. Rom. 3. Hoc autem esset si filius infidelis liberi baptizaretur inuitis parentibus quorum curae subest de iure naturali & diuino. Secus autem est de filio infidelis serui, quia res domini est & potest eum subtrahere curae parentum.

13 Ad secundum dicendum quod homo ordinatur in deum per rationem per quam potest Deum cognoscere, & ideo puer antequam habeat usum rationis ordinatur in deum per rationem eorum quorum curae subiacet: propter quod secundum eorum dispositionem sunt circa eum agenda diuina, & quia pueri parentum infidelium liberorum non possunt licite à cura eorum subtrahi sicut pueri seruorum, ideo non licet pueros liberorum sic offerre baptismo inuitis parentibus sicut pueros seruorum. Terrium & quartum argumentum bene probant quòd pueri Iudaeorum possunt licite offerri baptismo, & hoc non est intelligendum subtrahis eis prius à cura parentum.

14 Ad primum argu. alterius partis dicendum quòd non est simile de patre adulto qui liber est & curae sui ha-

bet in his quae sunt iuris naturalis & diuini, licet in aliis sit seruus, & de paruulo qui curam sui non habet & à cura patris licite subtrahi potest, & ideo per alium cuius curae subicitur potest offerri baptismo.

15 Ad secundum dicendum quòd ecclesia in primitiuo statu non est vsa: nec modo videtur hac potestate, videlicet quòd paruuli Iudaeorum vel aliorum infidelium seruorum auferantur parentibus & offerantur baptismo, non quia non sit licitum modo quo prius dictum est, sed quia non fuit nec est expediens. Primo, quia per hoc videretur inferri quaedam violentia parentibus ad credendum. Secundo, quia de facili resisteret ab eo quòd fecissent ignominanter, & contra voluntatem parentum.

QUESTIO SEPTIMA.

Vtrum paruuli infidelium baptizati inuitis parentibus suscipiant verum sacramentum.

Tho. ubi supra, vide Caiet. 3. q. 48. ar. 7.

AD secundum sic proceditur. Et arguitur quòd paruuli infidelium baptizati inuitis parentibus suscipiant verum sacramentum, quia parentes infideles non habent maius ius in filiis suis paruulis, quam fideles parentes, sed paruuli parentum fidelium baptizati inuitis parentibus suscipiunt verum sacramentum: ergo similiter paruuli parentum infidelium si baptizentur inuitis parentibus, suscipiant verum sacramentum.

2 Item sicut est baptismus fluminis, sic est baptismus sanguinis, sed pueri occisi pro Christo inuitis parentibus receperunt & modò recipient remissionem originalis peccati, ergo similiter pueri baptizati inuitis parentibus recipent verum sacramentum, & effectum sacramenti.

3 IN contrarium arguitur, quia ad receptionem cuiuslibet sacramenti requiritur intentio seu voluntas recipiendi ipsum propria vel interpretatiua, sed in paruulo filio parentum infidelium si baptizaretur inuitis parentibus non est voluntas vel intentio propria suscipiendi baptismum, ut de se patet. Nec interpretatiua cum baptizetur inuitis parentibus, quorum voluntas est interpretatiua voluntatis filii paruuli, ergo si talis de facto baptizetur nullus est baptismus. Minor de manifesta est, sed maior probatur, quia si aliquis adultus sic nutritus esset, quòd nihil audiisset de fide, & esset solum in originali. Si talis dormiret, & dormiendo baptizaretur, constaret quòd nullus esset talis baptismus, non quia in voluntate eius inueniret baptismum obicem plusquam in paruulo, quia deficeret voluntas suscipiendi baptismum, ergo ad susceptionem baptismi requiritur voluntas suscipientis propria, si sit adultus, vel interpretatiua si sit paruulus, & haec fuit maior: sequitur ergo conclusio.

4 RESPONSIO. De quaestione ista dicunt quidam quòd paruuli infidelium quorumcumque si baptizarentur inuitis parentibus recipiunt verum sacramentum & rem sacramenti: quorum ratio est, quia ad susceptionem veri baptismi sufficit quòd non inueniatur in suscipiente obex contrariae voluntatis, ut patet in paruulis Christianorum qui ante susceptionem baptismi sunt pares paruulis infidelium, sed in paruulis Iudaeorum, vel quorumcumque infidelium non est obex contrariae voluntatis respectu suscipientis baptismum, ergo tales si de facto baptizarentur etiam inuitis parentibus suscipiunt verum sacramentum, & rem sacramenti. Pro hac opinione videtur esse illud quòd scribitur de consec. di. 4. cap. paruuli fideles vocantur, ubi videtur insinuari quòd paruulis sufficit fides offerentium nulla facta mentione de fide parentum, & respondent isti ad rationem in oppositum, negando maiorem propositionem, quia ut dicunt, ad veram receptionem baptismi non requiritur voluntas recipientis propria, nec interpretatiua: & ad probationem eius dicunt quod postquam puer venit ad annos discretionis pie creditur quòd Deus mouet ipsum ad salutem per instinctum interiore, vel aliquam motionem exteriorem in generali, vel in speciali reuelando ea quae sunt fidei, sine qua non est salus, vel saltem quòd cogitet de sua salute, & de medijs perducendis ad salutem: & si tali motui generali vel speciali non acquiescat tunc ponit obicem, vel contrariae voluntatis si reuatur procurare media suae salutis, vel cuiusdam indignitatis si post talem instinctum negligeret, quia qui

In nullo se inuat quādo potest, insignis est quōd ab alio inuetur, & si talis dormiens baptizaretur de facto nihil proficeret, quia non reciperet verum sacramentum, nec aliquem effectū sacramenti, si verō tali insintū acquiescat, iam habet baptismum in voto generali vel speciali implicitē vel explicitē. Et si baptizaretur dormiens recipit verum baptismum & eius effectum. Non quia ad susceptionem baptismi requiritur voluntas propria vel interpretatiua per se, sed solum ad remouendum obicem voluntatis contrariæ vel negligentis. Et istud habet locum in adulto, in paruulo autem nullus talis obex inueniri potest, quum non possit habere vsum voluntatis. Propter quod nec voluntas propria nec interpretatiua requiritur ad hoc, vt suscipiat verum baptismum.

5. Quicquid sit de conclusione. Responso tamen ad rationem non valet. Primò quia licet pium sit credere quod venienti ad annos discretionis Deus inspiret per seipsum vel alterum hominem, vel angelum interius vel exterius, in generali vel in speciali, quōd quærat ea quæ sunt sue salutis: nullus tamē dicit quōd inspiratio fiat semper homini statim quando venit ad annos discretionis, sed sufficit quōd fiat ei post moram temporis si viuat secundum dictam: men recte rationis naturalis, & istud est magis rationabile, quā primum: quia congruum est quōd bene venturi ratione naturali Deus inspiret ea quæ sunt fidei, & super rationem, & non prius. In illo ergo medio tempore ante inspirationem factam, si talis dormiat & baptizetur, non potest dici quōd in eo sit obex contrariæ voluntatis ad baptismum, nec negligentia, & tamen non reciperet verum baptismum, ergo non sufficit in adulto quōd baptismus non inueniat obicem, sed requiritur aliqua voluntas suscipiendi baptismum.

6. Secundo quia posito quōd talis inspiratio fieret homini statim, quando venit ad annos discretionis, nō oportet tamen quōd statim acquiescat vel contradicat, sed potest sine culpa quacumque tenere consensum in suspensio, & deliberare si talis inspiratio est à Deo, an non, & deliberando dormire, & tunc in eo nō est obex voluntatis contrariæ ad baptismum, nec negligentia: & tamen si de facto baptizetur, non est verus baptismus: ergo vt prius in adulto non sufficit nō inuenire obicem, sed requiritur aliqua voluntas recipiendi baptismum.

7. Tertio quia isti videntur sibi contradicere: dicunt enim & est verum quod necessarium est ad salutem tali adulto post inspirationem sibi factā velle querere media per quæ peruenitur ad salutem, sed medium maximè necessarium ad salutē est baptismus, ergo necessarium est ad salutē quōd voluntas istius in generali vel in speciali explicitē vel implicitē sit de baptismo suscipiendo secundū se tanquā de remedio necessario ad salutē, & non ad remouendum obicem contrariæ voluntatis vel negligentia, cuius contrarium ipsi dicunt, & malè: quia tamē obex nunquā fuit in voluntate istius qui post inspirationē vel admonitionē sibi factam, vult querere media sue salutis necessaria. Ridelicet autem dicere quōd aliquid sit necessarium ad remouendum impedimentum, quod nec est nec fuit.

8. Quarto quia renuere vel negligere querere baptismum non potest esse impedimentum suscipiendi ipsum, nisi quia velle suscipere est ad hoc dispositio necessaria in adulto: quia renuere vel negligere non impediunt potentiam voluntatis secundū se, sed solum impediunt eam ab actu volendi, si ergo velle suscipere baptismum non sit in adulto dispositio necessaria ad baptismum secundum se, sequitur quod nolle seu renuere vel negligere suscipere ipsum non erunt impedimenta. Non enim impediunt nisi velle oppositum quod secundum se non est per se necessarium ad suscipiendū baptismum etiā in adulto, quæ omnia sunt inconuenientia & sibi inuicem repugnātia & sic patet quōd præcedens ratio non est in aliquo soluta.

9. Dicendum est ergo aliter ad quæstionē prædictam, circa quā declarabuntur tria. Primum est, quod in adultis requiritur voluntas propria suscipiendi baptismum, & in paruulis requiritur voluntas interpretatiua. Secundū est, cuius vel quorū sit illa voluntas, quæ dicitur esse voluntas interpretatiua paruulorū. Et tertio apparebit illud quod principaliter queritur, videlicet an paruuli infidelium baptizati de facto inuitis parentibus recipiant verum baptismum.

10. Quod in adultis requiritur voluntas recipiendi baptismum, patet faciliter ex his quæ dicta sunt in præcedentibus. Nam Christus mittens post resurrectionem discipulos ad prædicandum & ad baptizandum dixit: docete omnes gentes baptizantes eos, &c. Vbi dicit Hier. quod non potest fieri quōd corpus baptizati recipiat sacramentum, nisi ante aliam fidei veritatem susceperit. Ex quo sic arguitur, infidelis adultus qui iam voluntatis suæ arbiter constitutus est simili modo se debet habere ad fidem & ad fidei sacramentum, & maxime ad baptismum, qui est primum fidei sacramentum, & per quæ sit transgressus in consortium fidelium, sed talis adultus nō potest credere nisi volens, ergo nec baptizari, & si de facto immergatur vel aspergatur aqua, & dicantur verba, ego te baptizo, &c. nullum est sacramentum, requiritur ergo in adultis baptizandis voluntas propria.

11. In paruulis autem sufficit voluntas aliena, quæ sit interpretatiua voluntatis paruulorum, quia in ipsis est solum originale peccatum, quod contractum est ex voluntate primi parentis, quæ fuit aliquo modo voluntas omnium qui descensuri erant ab eo per viam naturalis generationis proximè vel remotæ, & ideo ad deletionem eius per baptismum sufficit in paruulis voluntas aliena, quæ sit interpretatiua voluntatis eorū. Et confirmatur, quia quicquid est necessitatis in vno est de necessitate sacramenti in omnibus: in similibus quidem similiter, & in proportionabilibus proportionabiliter, sed voluntas recipiendi baptismum est de necessitate sacramenti in adultis habentibus vsum rationis & discretionis, ergo voluntas suscipiendi baptismum est in paruulis de necessitate sacramenti non quidem similiter, quia non possunt consimiliter habere vsum propriæ rationis & voluntatis sicut adulti, sed proportionabiliter, in quantum concurrat pro eis voluntas aliena, quæ tamen est voluntas eorū interpretatiua. Et sic patet primum.

12. QUA NTUM ad secundum, scilicet cuius vel quorū sit illa voluntas, quæ dicitur esse voluntas interpretatiua paruulorum. Dicendum est quōd est voluntas habentium curā paruuli, & isti in primò gradu regulariter sunt parentes paruulorum quando viuunt: voluntas enim patris reparatur voluntas filii quando caret vso rationis. Vnde pater testatur pro filio, & eligit ei sepulchrum. Dece dentibus autem parentibus curam paruulorum habent tutores eorum si sint, & si non sint sicut esset de paruulo exposito coram hospitall, de quo necitur quorū est filius curam eius habebit, qui eū in cura sua recipiet: quia quod in nullius iure est, occupanti conceditur. Et si talis nō sit, qui eum in cura sua recipiat, remanet saltem in cura ecclesie, si sit filius alie cuius fidelis, vel si reperitur inter fideles, quia idem præsumitur. Quōd autem voluntas habentium curam paruulorum sit voluntas interpretatiua eorum patet ex dictis in præcedentibus. videlicet quōd homo ordinatur in Deum per rationem & voluntatem, quibus potest eum cognoscere & amare. Et ideo puer antequam habeat vsum rationis & voluntatis ordinatur in Deum per rationem & voluntatem illorum quorum curæ subiacet, & secundum eorum dispositionem sunt circa eum agenda diuina, & sic patet secundum.

13. Quantum ad tertium videlicet an paruuli infidelium baptizati de facto inuitis parentibus recipiant verum baptismum distinguendū est vt prius: quia parentes infidelium paruulorū aut sunt serui Christianorū in eis quos habitant, aut liberi. Si sint serui, cum paruuli eorum positi sint eis licite auferri & donari vel vendi aliis qui extrinsecus habebunt curam eorum, si illi offerunt eos baptismum, recipiunt verum sacramentum, quia concurrunt omnia quæ sunt de necessitate sacramenti, videlicet forma, materia, intentio ministri, & voluntas habentis curam paruuli, quæ est eius voluntas interpretatiua. Si autem parentes infidelium paruulorū sint liberi, cum paruuli eorum non possint eis licite auferri, & alterius curæ subiacent viuētibus parentibus & inuitis, tunc non apparet quod si tales paruuli de facto baptizentur inuitis parentibus quomodo suscipiant verum sacramentum, quia non concurrunt voluntas suscipiendi, nec directa nec interpretatiua, quarum tamen altera necessario requiritur, vt probatum est prius.

14. AD argumenta in oppositum respondendum est

ad primum quod non est simile de parulis parentum fidelium, & parentum infidelium: quia potestas patris fidelis super filium subiacet potestati publice, seculari, & ecclesiasticae: & ideo si pater abutitur potestate sua quā habet circa curam pueri potest iuste priuari paternā potestate & cura pueri committi alii, quia non exhiberet se tanquam patrem, sed tanquam hostem: & sic est de patre fidele, qui nolle filium suum baptizari, propter quod cura pueri potest iuste sibi auferri, & alteri committi, de cuius voluntate puer baptizetur, sicut de iure civili auferenda esset patri filia quam vellet prostituere, & filius quem vellet docere malos mores, puta quod esset adulterandum vel furandum. Pater autem infidelis & liber non abutitur patria potestate si teneat filium paruulum in ritu quem ipsemet seruat, de quo non potest per rationem conuincere, quod sit ritus illicitus: & ideo non potest licite propter hoc sibi auferri cura filii, & alii committi de cuius voluntate baptizetur, propter quod filius parentis fidelis, potest licite inuito patre baptizari, & suscipit verum sacramentum, non autem filius parentis infidelis.

15 Ad secundum dicendum quod paruuli occisi pro Christo etiam inuitis parentibus, sicut fuerunt innocentes fuerunt saluati, & nunc etiam saluaretur paruulus, ut pie creditur, si occideretur in odium Christi. Et istud non esset ex proprio merito, quia nullum est in paruulo, nec ex natura facti, nec ex opere operato, cum martyrium non sit sacramentum, sed ex abundantia pietate Dei, ideo ibi non requiritur voluntas propria, vel aliena, sicut requiritur in baptismo fluminis, quod est sacramentum.

QVÆSTIO OCTAVA.

Utrum baptismus fluminis & sanguinis suppleat vicem baptismi aquæ.

Tho. 3. q. 66. art. 11. c. 12.

Postea queritur utrum baptismus fluminis & sanguinis suppleat vicem baptismi aquæ. Et videtur quod non. Primo de baptismo fluminis, quia si suppleret vicem baptismi tunc iustificatus per fidem & contritionem non esset baptizandus, consequens est falsum, ut patet ex præcepto Ioannis. 3. nisi quis renatus fuerit ex aqua & Spiritu sancto, &c. ergo & antecedens.

2 Item si fides propria, & deuotio sufficeret ad salutem adulto sine baptismo aquæ, eadem ratione, ut videtur sufficeret etiam paruulo ad salutem fides & deuotio aliena, quia sicut in adultis requiritur fides propria, ita in paruulis sufficit aliena, sed paruuli non possunt iustificari per fidem alienam sine sacramento, ergo nec adulti per fidem propriam, & tamen iste vocatur baptismus fluminis, quare &c. Minor probatur per illud quod dicit Augustinus libro de fide, ad Petrum. Et recitatur de consec. distin. 4. firmissimè tene paruulos qui vel in vteris matrum viuere incipiunt & ibi moriuntur, vel de matribus nati sine sacramento baptismi de hoc seculo transferunt æterno supplicio puniendos.

3 Item probatur de baptismo sanguinis quod non suppleat vicem baptismi fluminis, quia maioris efficaciam est virtus passionis Christi quā sit charitas suscipientis martyrium pro Christo, sed baptismus aquæ habet virtutem ex passione Christi, ut habetur Rom. 6. vbi dicitur: Consepulti enim sumus cum illo per baptismum in mortem, martyrium verò ex charitate suscipiunt, sicut dicit Apostolus. 1. Cor. 13. Si tradidero corpus meum ita ut ardeam, charitatem autem non habuero, nihil mihi prodest: ergo videtur quod efficacia martyrii non attingit ad efficaciam baptismi, & ita non perfecte supplet vicem eius.

4 IN contrarium est quod dicit Aug. lib. 4. de baptismo. Et recitatur de consec. distin. 4. baptismi vicem aliquid quando suppleat passionem, de latrone illo baptizato cui dictum est, Hodie tecum eris in paradiso: beatus Cyriacus non leue documentum assumit, quod etiam atque etiam considerans non tantum passionem pro nomine Christi susceptam id quod baptismo deerat posse supplet, sed etiam fidem & conuersionem cordis, si forte ad celebrandum mysterium baptismi in angustiis temporum succurri non potest.

RESPONSIÓ. Tria sunt videnda. Primum est

QVÆSTIO VIII.

de distinctione baptismi. Secundum de comparatione eorum. Tertio ex his apparebit propositum.

6 QVANTVM ad primum sciendum est quod loquendo proprie & simpliciter de baptismo solū est vnus baptismus qui fit in aqua cum determinata forma verborum, & est sacramentum de quo dicit Apostolus Eph. 4. Vnus dominus, vna fides, vnū baptisma. Si verò aliquid aliud dicatur baptismus hoc non est proprie & simpliciter, sed per attributionem, sicut vrina, medicina, diæta dicuntur sana per attributionem ad sanitatem animalis: quia vrina est signum sanitatis, medicina causa efficiens, diæta causa conseruans: & per hunc modum aliquid dicitur baptismus, quia signum est veri baptismi, & sic diluuium dicitur baptismus propter saluationem fidelium, & submerisionem malorum per diluuium factam, quæ significat abluitionem vitiorum & liberationem a potestate demonum quæ verè fit in baptismo. Propter eandem rationem submersio Ægyptiorum in mari rubro, & liberatio populi Dei, baptismus dicitur ab Apostolo. 1. Cor. 10. vbi dicitur: Patres nostri omnes in Moyse baptizati sunt in nube & in mari, similiter quædam abluitiones ver. le. baptizata hoc modo dici possunt, ut aqua lustrationis, & quædam similia. dicitur enim aliquis baptismus, quia est dispositio præparans ad baptismum nostrum: ut baptismus Ioan. Et de istis raro loquuntur doctores præter Damascenū, qui cum his quæ dicta sunt & dicuntur assignat nouem genera baptismatum. Alio modo dicitur aliquid baptismus secundum proportionem ad effectum veri baptismi, & sic baptismus poenitentiam vel fluminis, & baptismus sanguinis de quibus loquitur hic Magister & glossa super illud Heb. 6. baptismum doctrinæ. dicit quod est baptismus aquæ, poenitentiam & sanguinis: quia sicut effectus baptismi est mundatio culpe & ablatio poenæ, sic per poenitentiam & martyrium remittitur culpa & poena simpliciter vel in parte, simpliciter ut in martyrio, & in parte ut in poenitentia, quando susceptionem sacramenti baptismi excludit casus necessitatis non contemptus religionis. Et de martyrio quidem sic, non minus operatur, passio Christi ad salutem in eo qui ei conformatur secundum realem susceptionem quam in eo qui conformatur ei solum secundum figuralem representationem, sed in martyrio suscepto pro Christo martyr conformatur Christo passio quantum ad realem passionis susceptionem, in baptismo autem solum conformatur ei quantum ad figuralem representationem, ergo non minus operatur ad salutem martyrium, quam baptismus aquæ. De poenitentia autem quæ dicitur baptismus fluminis in quantum cor hominis mouetur à Spiritu sancto ad credendum & diligendum Deum & poenitendum pro peccatis, similiter patet quod per eam dimittitur culpa, dicente scriptura Sap. 11. dissimulans peccata hominum propter poenitentiam. & sic martyrium & poenitentia dicuntur baptismata, & sic patet primum.

7 QVANTVM ad secundum, scilicet de comparatione ipsorum sciendum est quod possunt comparari quantum ad duo secundum duos effectus baptismi qui sunt liberatio à malo & adeptio boni. Liberatio autem à malo est triplex secundum quod est triplex malum, culpa, poena, & sequela.

8 Quantum ad liberationem à culpa melior est baptismus fluminis & poenitentia, quam baptismus fluminis & sanguinis, non quia plenius tollit culpam, sed quia crebrius tollit eam. Potest enim iterari, non autem martyrium, vel baptismi sacramentum. Ex quo potest sic argui, existente morbo iterabile melius est remedium iterabile, quam non iterabile, sed morbus peccati saltem actualis est iterabilis, & remedium eius quod est poenitentia, seu baptismus fluminis similiter est iterabile, non autem martyrium, vel baptismus aquæ, ergo &c. Ista tamen ratio non videtur concludere de martyrio, quia in martyre post martyrium peccatum non est iterabile, eo quod exiit statum peccandi.

9 Quantum autem ad liberationem à malo poenæ baptismus aquæ melior est, quia perfectior est quā poenitentia, eo quod tollit omnem poenam culpe debitam quod non facit poenitentia. Martyrium verò etiam tollit omnem poenam, non tamen æqualeuiter. Ex quibus potest sic argui, illud

remia

remedium est melius, quod est perfectius, & leuius, sed respectu mali poenae baptismus fluminis est perfectius remedium quam baptismus fluminis, est etiam leuius quam martyrium, ut patet ex iam dictis, ergo &c.

10 Quantum ad liberationem à malo sequela praeualet martyrium ceteris duobus, quia post baptismum aquae & poenitentiae possibile est recidiu. Sed post martyrium non, sed hoc est per accidens, quatenus martyrium facit exire de hoc mundo. Si autem comparantur quantum ad collationem boni, sic simpliciter dicendum quod martyrium aliis duobus praeminet. Quod patet sic, illud praeminet in collatione boni, in quo confertur abundantius gratia, quae est principium meriti, & in quo clarius reuelat opus maioris meriti, & quod perducit celerius ad donum maioris praemii, sed ista sunt in martyrio respectu aliorum duorum, ergo &c. Minor probatur, quia in martyrio datur abundantior gratia, quam in baptismo vel poenitentia, si martyr ea prius non habebat, vel augetur amplius si eam prius habebat. Alioquin Deus deficeret in necessariis, quia maior gratia sit necessaria ad difficiliorem actum. Gratia autem & charitas commensurantur, quum sint idem, vel inseparabiliter concomitantur se. Ad martyrium autem requiritur maxima charitas, dicente Domino Ioan. 15. Maiorem hanc dilectionem nemo habet, &c. ergo requiritur maior gratia, reuelat etiam in eo opus maioris meriti. Tum quia de se est difficilius, quia finis terribilium mors, ut 2. Ethic. tum quia procedit ex maiori charitate, ut statim allegatum est, perducit etiam celerius ad donum maioris praemii, quia per martyrium homo statim euolat, non sic autem per baptismum & poenitentiam: baptizati etiam & poenitentes recipiunt solum praemium essentiale quod dicitur aurea. Martyr uero praemium essentiale & accidentale, quod dicitur aureola, quare &c. & sic patet secundum.

11 Ex his patet tertium, quod principaliter queritur, scilicet qualiter baptismus fluminis & sanguinis suppleat vicem baptismi aquae: quia in illo solo suppleat vicem baptismi fluminis, qui est uerus & simpliciter baptismus, in quo rationem & nomen baptismi participant: sed baptismus fluminis & sanguinis non participant nomen & rationem baptismi in quantum baptismus est sacramentum, sed in quantum habet similem effectum in ablutione culpae, & in dimissione poenae simpliciter vel in parte, ut dictum fuit, ergo non suppleat vicem baptismi quantum ad aliquid sacramentale, sed solum quo ad effectus praedictos: & quia baptismus est sacramentum necessitatis, ut habeatur in voto quo ad omnes, & ut suscipiatur in actu quando articulus necessitatis susceptionem non impedit, ideo iustificatus baptismus fluminis adhuc tenetur baptizari baptismus fluminis, non propter remedium quo non indiget, sed propter praecipuum diuinum, & ut suppleatur in eo quod sacramentale est & exterius, & in ritu baptismi, & interius in collatione characteris. baptismus enim institutus est non solum in remedium personae contra culpam, sed etiam propter uilitatem publicam distinctionis & conformitatis membrorum ecclesiae. Unde Ioannes baptista quamuis sanctus, dixit Christo Mat. 3. Ego a te debeo baptizari. & Cornelio iam iustificato dicit angelus Act. 10. de Petro qui eum debebat baptizare, hic dicit tibi quid te oporteat facere.

12 Per hoc patet responso ad primum argumentum.

13 Ad secundum dicendum quod baptismus fluminis non habet locum in paruulis, sed tantum in adultis, plus enim ualeat adulto fides propria quam puero fides aliena: unicuique enim potest ualere fides sua per modum meriti saltem de congruo, sed fides aliena nunquam sine aliquo signo exteriori quod esset sacramentum ut nunc est baptismus, & in lege ueteri circumcisio, vel haberet quasi vim sacramenti, ut ante legem aliqua exterior protestatio quae saltem declarabat facientem agere in fide ecclesiae, ut dictum fuit prius distinctione prima quum ageretur de re medio paruulorum.

14 Ad tertium dicendum quod martyrium non solum habet efficaciam à charitate patiens, licet illa requiratur secundum quod dicit Apostolus, sed ex causa patiens, & ex conformitate ad passionem Christi propter quae uis

tus passionis Christi aequè plene vel plenius communicatur martyrio, sicut in baptismo.

Sententia huius distinctionis. V. in generali & speciali.

Post hoc sciendum est. Superius determinauit Magister de baptismo secundum se, & per comparationem ad suscipientes, hic determinat de eodem per comparationem ad ministros cōferentes. Et diuiditur in duas partes. Quia primò determinat de ministris. Secundò de usu & solemnitate, distin. 4. Nunc quibus liceat baptizare. Prima diuiditur in tres. Primò enim ostendit quado possit à bonis & à malis dari baptismus. Secundò assignat rationem. Tertio mouet dubium circa potestatem ministrorum, & soluit. Secunda ibi, quia ministerium tamen habent. Tertia ibi, hic queritur quae sit potestas. Haec est sententia & diuisio lectionis in generali.

1 IN speciali autem sic procedit. Et proponit primò quod baptismus à bonis & malis ministris dari potest, & aequè datur ab utroque. Non enim peior baptismus datur à malo quam à bono, nec melior à bono quam à malo, nec maius, nec minus, sed aequale munus datur in baptismo, & à bono & à malo, quia non est hominis munus, sed Dei: & id pluribus autoritatibus confirmatur. Postea dicit quod huius tota ratio est, quia baptismus non est eorum, sed Christi. Christi enim in baptizando ministerium tantum habent: potestatem autem Christus retinuit, unde non dicitur baptismus Petri vel Pauli, sed Christi: poruit tamen potestatem baptizandi dare hominibus, sed noluit ne tot essent baptismi quot homines, & ne homo in homine ipse poneret, quod autoritatibus confirmat. Ultimò querit quae sit illa potestas quae Christus poruit dare hominibus, & non dedit. Et respondet Magister secundum quosdam quod potestas dimittendi peccata. Contra quod obicitur, quod potestas qua deus dimittit peccatum est idem quod deus, ergo non potuit creaturae dare hanc potestatem. Item si potestas dimittendi peccata potuit & potest communicari creaturae, ergo & potestas creandi. Et respondet Magister ad primum quod potestas dimittendi peccata, quae creaturae potest dari, esset potestas cuiusdam cooperationis, ut sicut creatura cooperatur Deo in exteriori mundatione per modum ministerii, ita potest cooperari in interiori. Ad secundum respondet quod potestatem creandi potest creaturae communicare non ita quod esset per autoritatem, sed per ministerium, quae tamen opinio à modernis non tenetur. Et in hoc terminatur sententia lectionis, &c.

QUESTIO PRIMA.

Vtrum à malis ministris possit conferri uerus baptismus.

Tho. 3. q. 64. ar. 5. c. q. 82. art. 9.

Circa distinctionem istam primò queritur de ministro baptismi. Et secundò de potestate Christi baptismum instituentis. Quantum ad primum primò queritur utrum à malis ministris possit conferri uerus baptismus, & secundò utrum peccet baptizandus. Ad primum sic proceditur. Et arguitur quod à malis ministris non possit conferri uerus baptismus, quia sicut ad baptismum requiritur forma & materia, ita & minister. Sed materia indubitata vel forma euacuat sacramentum, ergo similiter minister indubitatus, sed minister malus est minister indubitatus, dicente Augustino. Iustus oportet esse tanti iudicis ministros, igitur &c.

1 Item membrum aridum non participat actionem corporis, sed baptizare est quaedam actio corporis mystici, ergo malus minister quum sit membrum aridum istam actionem exercere non potest.

2 CONTRA est quod dicit Augustinus in littera, non timeo adulterum, non ebriosum, non homicidam, quia columbam attendo, per quam mihi dicitur: hic est qui baptizat.

3 RESPONSIO. Sciendum est quod disertum hominem esse bonum hominem bonitate moris, quae est bonitas simpliciter, de qua communiter loquuntur homines, &